

การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

The Development Administrative of a School-Based Management under the secondary educational service area office 24

ชนิดาภรณ์ อุ่นจรัส¹, มะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์²

Chanidaporn Aunjarat¹, Maliwan Noibuatip²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด 2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และ 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือระยะที่ 1 ศึกษา องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัย ได้แก่ แบบประเมินระยะที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 375 คนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามระยะ ที่ 3 การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยง เบนมาตรฐานผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประกอบไปด้วย 1) ด้านการบริหารงานวิชาการโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 3) ด้านการบริหารงาน บุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. สภาพปัจจุบันการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ย จากมากไปหาน้อยได้แก่ การบริหารงานงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารงานวิชาการโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน ตามลำดับส่วนสภาพที่พึงประสงค์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา ใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ คะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ การบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารงานงบ

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ประจำสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Lecturer, Academic Resource Center, Mahasarakham University

ประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามลำดับ

3. การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก และ 4 องค์ประกอบย่อย ดังนี้ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบไปด้วยสถานศึกษาควรมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างอิสระ ตามบริบทของตนเองตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและมีหลักฐาน การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสามารถตรวจสอบได้ 2) ด้านการบริหารงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบไปด้วย สถานศึกษาควรมีการบริหารงบประมาณอย่างอิสระ สามารถตัดสินใจในการใช้จ่ายงบประมาณได้เองด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ควรให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือ ตัดสินใจ และวางแผนการดำเนินงานตามโครงการของสถานศึกษา ควรสนับสนุนให้กลุ่มสาระทุกกลุ่มสาระ กำหนดแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการ ด้านงานวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป ด้วยตนเองอย่างอิสระ ควรจัดระบบการดำเนินงานด้านงบประมาณให้มีความคล่องตัวรวดเร็ว โปร่งใสตรวจสอบได้ 3) ด้านการบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบไปด้วย สถานศึกษาควรมีความคล่องตัวในการวางแผนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา และบุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามประเมินผล ควรจัดกิจกรรมพัฒนาครูได้หลากหลาย รวดเร็ว และต่อเนื่องควรมีมาตรฐานในการดำเนินงานภายในองค์กร มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบไปด้วย สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดระบบการบริการและการพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้บุคลากรคณะกรรมการผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครอง เพื่อให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อองค์กร และพร้อมสนับสนุนการจัดการศึกษา

คำสำคัญ: การพัฒนาแนวทาง, การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

Abstract

The research aimed to: 1) study the administrative components and the indicators 2) study the current and contented and 3) develop the administrative guideline based on the schools under the secondary educational service area office 24. This study is divided into three phases. Firstly, study the administrative components and the indicators based on the schools under the secondary educational service area office 24. Secondly, the current and contented administrations of the schools under the secondary educational service area office 24 are studied. Lastly, the best practice school guidelines under the secondary educational service area office 24 are developed. The study found that;

1. The administrative components and indicators based on the schools under the secondary educational service area office 24 were 1) academic affair administration 2) financial administration 3) personnel administration 4) general administration

2. The holistic practice of the current administration of the schools under the secondary educational service area office 24 was average level. Individually, the satisfaction was much for two criteria and was at average for two criteria as well. The order of the satisfaction for each criterion from the most satisfaction to the least were financial administration, academic affair administration, personnel administration, and general administration. The holistic practice of the contented was much level. Individually, the satisfaction was very much only one criterion and was at much level for three criteria. The order of the satisfaction for each criterion from the most satisfaction to the least were academic affair administration, financial administration, personnel administration, and general administration.

3. The Development Administrative of a School-Based Management under the secondary educational service area office 24 consisted of four major components and four minor components. Firstly, the academic affair administration based on school which to the independent school curricular management. This curriculum was managed in accordance with schools' context, students' needs, learning activities, community, and national core curriculum. The school also shew the evidences which related to the criteria of quality standard and could be inspected. Moreover, there was the continuous development. Secondly, financial administration based on school that could be administrated independently, flexibly, neutrally, and accountably. In addition, all committees could participate in consulting, making decision, and planning according to the school projects. Moreover, all departments were encouraged to determine their practical management for academic affair, financial, personnel, and general administration in order to be quick, accurate, and inspectable. Thirdly, there was a development plan for teachers and academic officers for the systematic and consistent education and the continuous benefit for school committees. Also, there was the participation in order to conduct curriculum, teaching and learning activities, and assessment. Teachers were developed through various, consistent, and quick activities which affected the quality of education and the intra standard of organization. Accordingly, this development plan could be clearly inspected. Lastly, systematic service, quality of organization, and consistent effectiveness were enhanced in order to let personnel, committees, parents, and communities take part in managing school. This could help make self-awareness in supporting school independently and flexibly. Furthermore, parent meeting was conducted in order to raise the better understanding, attitude toward organization, and the readiness for supporting school.

Keywords: The Guideline Development, School-Based Management

บทนำ

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) เป็นรูปแบบการบริหารที่มีการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางหรือเขตพื้นที่การศึกษาไปยังสถานศึกษาโดยตรง ให้สถานศึกษามีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารโรงเรียนแบบเบ็ดเสร็จ มีความเป็นอิสระและคล่องตัวในการตัดสินใจในการบริหารในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของสถานศึกษา ทั้งด้านหลักสูตรด้านงบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป โดยมุ่งเน้นให้สถานศึกษามีอิสระ มีความคล่องตัวในการบริหารงานด้านวิชาการ ด้านการเงิน ด้านการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป โดยอยู่บนพื้นฐานการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 5 ด้าน คือ 1) หลักการกระจายอำนาจ 2) หลักการมีส่วนร่วม 3) หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน 4) หลักการบริหารตนเอง และ 5) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542: 1-3)

สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประสบปัญหา คือ คุณภาพการศึกษา ที่แตกต่างกันขาดแคลนครู ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และนักเรียนขาดความพร้อม ทำให้การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษาหรือการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานยังขาดความพร้อมในหลาย ๆ ด้านซึ่งในการปฏิบัติจริงผู้บริหารและครูยังคงยึดติดกับแนวคิดในการบริหารตนเองเป็นหลัก ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างครูกับผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษา รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษา ทำให้ขาดความมั่นใจไม่กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ อำนาจการตัดสินใจต่าง ๆ ยังคงเป็นผู้บริหารเหมือนเดิมทำให้การปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อีกทั้งยังไม่มีการกระจายไปยังสถานศึกษาที่แท้

จริงการบริหารสถานศึกษาก็ยังคงต้องยึดนโยบายจากส่วนกลางทำให้การบริหารไม่สามารถดำเนินไปตามแนวคิดการบริหารโรงเรียนเป็นฐานดังกล่าวคือมีเพียงรูปแบบแต่ขาดการปฏิบัติให้เกิดผลอย่างแท้จริง (อุทัย บุญประเสริฐ, 2542: 4-5)

จากสภาพในการบริหารจัดการศึกษาข้างต้น จำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานซึ่งถือว่าเป็นกลไกสำคัญสำหรับผู้บริหารที่จะต้องกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนกลไกการบริหารจัดการ ผู้วิจัยในฐานะเป็นข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 24 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อสร้างคนและสร้างความรู้สู่สังคมคุณธรรมคุณภาพสมรรถภาพมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับการศึกษาในอนาคตต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
3. เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

1.1 กรอบแนวคิดและขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2546) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ได้กรอบแนวคิดและขอบข่ายที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ 4 งาน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารบุคคล 4) ด้านการบริหารทั่วไป

1.2 กรอบแนวคิดและขอบข่ายการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่สรุปได้จากแนวคิดของนักการศึกษาหลาย ๆ ท่านดังนี้ 1) การกระจายอำนาจ 2) การมีส่วนร่วม 3) การบริหารตนเอง 4) การตรวจสอบและโปร่งใส

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต จำนวนทั้งสิ้น 2,141 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 จำนวน 375 คน

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 5 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เกิดจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีหลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แล้วนำมาสังเคราะห์และกำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารงานงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบประเมินด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบประเมินทั้งหมดค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบประเมินในแต่ละด้านแต่ละข้อ

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา

และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 จำนวนรวมทั้งสิ้น 2,141 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 จำนวน 375 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling) ตามจำนวนที่ได้จากการเทียบกับตาราง เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชมศรีสะอาด. 2554: 46-47)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 สถานภาพและขนาดของโรงเรียนตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจำนวน 4 ด้าน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง และบางส่วนจัดส่งทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำแบบสอบถามทั้งหมดหาค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามในแต่ละด้านแต่ละข้อ

ระยะที่ 3 การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

1. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยจำแนกข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert Scale) กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยนัดหมายวันเวลาและสถานที่ไว้ล่วงหน้ากับผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบประเมินทั้งหมดหาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบประเมินในแต่ละด้านแต่ละข้อ

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประกอบไปด้วย 1) ด้านการบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 3) ด้านการบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. สภาพปัจจุบันการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ การบริหารงานงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานการบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานส่วนสภาพที่พึงประสงค์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ การบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารงานงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานการบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามลำดับ

3. การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน มีแนวทางพัฒนาดังนี้ สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างอิสระตามบริบทของตนเอง ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางควรรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อให้ตรงตามความต้องการ ความถนัดของผู้เรียน ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้อง เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และควรมีหลักฐานการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสามารถตรวจสอบได้

3.2 ด้านการบริหารงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีแนวทางพัฒนาดังนี้สถานศึกษาควรบริหารงบประมาณอย่างอิสระ สามารถตัดสินใจในการใช้จ่ายงบประมาณได้เองด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ควรให้คณะกรรมการมีส่วนร่วม ในการปรึกษาหารือ ตัดสินใจ และวางแผนการดำเนินงานตามโครงการของสถานศึกษา ควรสนับสนุนให้กลุ่มสาระทุกกลุ่มสาระ กำหนดแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการ ด้านงานวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป ด้วยตนเองอย่างอิสระ และควรจัดระบบการดำเนินงานด้านงบประมาณ ให้มีความคล่องตัว รวดเร็ว โปร่งใสตรวจสอบได้

3.3 ด้านการบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีแนวทางพัฒนาดังนี้สถานศึกษาควรมีความคล่องตัวในการวางแผนพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อเป็นประโยชน์ด้านคุณภาพการศึกษา ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา และบุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามประเมินผล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนควรจัดกิจกรรมพัฒนาครูได้หลากหลาย รวดเร็ว และต่อเนื่องซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน และควรมีมาตรฐานในการดำเนินงานภายในองค์กร มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

3.4 ด้านการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีแนวทางพัฒนาดังนี้สถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดระบบการบริการและการพัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องควรเปิดโอกาสให้บุคลากร คณะกรรมการ ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของควรส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรตัดสินใจได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ เพื่อการบริหารงานที่คล่องตัวและมีคุณภาพและควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครอง เพื่อให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อองค์กร และพร้อมสนับสนุนการจัดการศึกษา

อภิปรายผล

1. องค์กรประกอบและตัวชี้วัดทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสังเคราะห์ออกมาได้องค์ประกอบทั้งหมด จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารงานวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน 3) ด้านการบริหารงานบุคคลโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. สภาพปัจจุบันการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนโยบายด้านระบบบริหาร กำหนดให้มีการส่งเสริม และสนับสนุนการกระจายอำนาจให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวทางการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารงานบุคคลและการบริหาร

ทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา โดยตรงตั้งนั้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนในด้านนโยบาย แนวทางการปฏิบัติและยืนยันได้ว่าสถานศึกษาที่ มีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษา เป็นฐานจะมีมาตรฐานกลางที่จะใช้เป็นเครื่องมือ ตรวจสอบคุณภาพทางการบริหารจัดการศึกษาที่เป็นบรรทัดฐานเดียวกันได้รับความเชื่อถือยอมรับ ไว้วางใจจากสาธารณชน

สภาพที่พึงประสงค์การบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานสำหรับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมมีการ ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายได้พบ ว่ามีความต้องการจำเป็น คือด้านการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารตนเอง ด้านการตรวจสอบและ โปร่งใส และด้านการกระจายอำนาจ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ (2544: 33) ดำเนินการประชุมสัมมนา โรงเรียนต้นแบบและเครือข่ายซึ่งกำลังทดลองแนวคิด การบริการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามโครงการ วิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารที่ส่งเสริมการ ปฏิรูปการเรียนรู้จัดทำมาตรฐานสำหรับโรงเรียน ที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานภายใต้แนวคิดที่ ว่าการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานต้องมีความ แตกต่างจากการบริหารแบบอื่น

3. การพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก และ 4 องค์ประกอบ ย่อย ดังนี้

1) ด้านการบริหารงานวิชาการโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานประกอบไปด้วยสถานศึกษาควรมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาอย่างอิสระ ตามบริบทของตนเองควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้อง เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน และมีหลัก ฐาน การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ

มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสามารถตรวจสอบ ได้ 2) ด้านการบริหารงบประมาณโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานประกอบไปด้วย สถานศึกษาควรมีบริหาร งบประมาณอย่างอิสระ สามารถตัดสินใจในการ ใช้จ่ายงบประมาณได้เองด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ควรให้คณะกรรมการมีส่วนร่วม ในการ ปรึกษาหารือ ตัดสินใจ และวางแผนตามโครงการ ของสถานศึกษา ควรสนับสนุนให้กลุ่มสาระทุกกลุ่ม สาระ กำหนดแนวปฏิบัติในการบริหารจัดการ ด้าน งานวิชาการ งบประมาณ บุคคล และบริหารทั่วไป ด้วยตนเองอย่างอิสระ ควรจัดระบบการดำเนินงาน ด้านงบประมาณให้มีความคล่องตัวรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้ 3) ด้านการบริหารงานบุคคลโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานประกอบไปด้วยสถานศึกษาควรมี ความคล่องตัวในการวางแผนพัฒนาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อ เนื่อง ควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษา และบุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร กำหนด กิจกรรมการเรียนการสอน และติดตามประเมิน ผล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ควร จัดกิจกรรมพัฒนาครูได้หลากหลาย รวดเร็ว และ ควรมีมาตรฐานในการดำเนินงานภายในองค์กร มี ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ 4) ด้านการบริหารงาน ทั่วไปโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานประกอบไปด้วย สถาน ศึกษาควรส่งเสริมการจัดระบบการบริการและการ พัฒนาองค์กรให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพอย่าง ต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้บุคลากรคณะกรรมการผู้ ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของควร ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรตัดสินใจได้ด้วยตนเอง อย่างอิสระ ควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครอง เพื่อ ให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อองค์กร และพร้อมสนับสนุนการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของประดิษฐ์ โกมุทยานนท์ (2551: 123-126) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐานของศูนย์เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณ ผลการวิจัยพบว่า หลักการบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานของศูนย์เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณ โดย

ภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาแต่ละหลักการพบว่าหลักการกระจายอำนาจมีการปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาหลักการบริหารตนเองและหลักการมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุน ส่วนหลักการพัฒนาทั้งระบบมีการปฏิบัติในระดับมากลำดับสุดท้าย การดำเนินงานการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของศูนย์เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สถานศึกษาควรจัดให้มีการประชุมเพื่อสร้างความตระหนัก ให้ความรู้และทักษะแก่ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา

1.2 สถานศึกษาควรกำหนดเป้าหมายการพัฒนาสถานศึกษาสู่การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนและท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านการพัฒนาแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คำชี้แจงประกอบพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประดิษฐ์ โกมุทธานนท์. (2551). *แนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของศูนย์เครือข่ายตำบลบ่อสุพรรณ*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). *การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน School Based Management*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.